

T. B. M. M. (S. Sayısı : 120)

6.1.1982 Tarih ve 2577 Sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/415)

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : K. K. Gen. Md.

07/101 - 2140/01318

24 . 3 . 1988

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 27.2.1988 tarihinde kararlaştırılan «6.1.1982 Tarih ve 2577 Sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı» ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Turgut Özal
Başbakan

**6.1.1982 TARİH VE 2577 SAYILI İDARİ YARGILAMA USULÜ KANUNUNUN
BAZI MADDELERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİNE DAİR KANUN TASARISI**

GEREKÇE

20 Ocak 1982 tarihinde yürürlüğe giren İdarî Yargılama Usulü Kanununun bugüne kadar yapılan uygulaması sonucu, işleri uzatan bir takım eksikliklerinin ve boşluklarının bulunduğu görülmüş, idarî yargının kendi kural ve usulleri ile işleyebilmesi için bu eksikliklerin giderilmesi ve boşlukların doldurulması mecburiyeti hâsıl olmuştur.

Bu Tasarı; idarî yargının kamu hukuku kural ve usulleri içinde işleyebilmesi, ayrıca, İdarî Yargılama Usulü Kanununun davaların uzun zaman sürüncemede kalmasına ve hemen yürütülmesi lüzumlu bulunan idarî işlemlerin askıda tutulmasına, sebep olan hükümlerinin değiştirilmesi amacıyla hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — Kanunun 6 ncı maddesinin 4, 5 ve 6 ncı fıkralarına göre, posta ücreti verilmeden veya eksik harç ve posta ücretiyle dava açılmış olması halinde, yapılan tebliğe rağmen eksiklikler giderilmezse dosyanın işlemden kaldırılmasına ve bir yıl içinde yeniden işleme konulması istenilmediği takdirde de davanın açılmamış sayılmasına karar verilmektedir.

Bu hüküm uygulamada idarî davaların uzun zaman sürüncemede kalmasına ve hemen yürütülmesi gerekli olan idarî işlemin askıda tutulmasına sebep olmaktadır.

Bu sakıncayı bertaraf etmek amacıyla, bir yıllık bekleme süresi kaldırılmış ve verilen otuzar günlük iki süre sonunda eksikliklerin tamamlanmaması durumunda, davanın açılmamış sayılmasına karar verilebilme imkânı ve bu kararları verecek mercilere açıklık getirilmektedir.

Ayrıca, tek hâkimle çözümlenecek davalarda bu kararın tek hâkim tarafından verilmesi imkânı sağlanmakta ve gerekli tebligatın resen genel bütçeden yapılma olanağı getirilerek maddeye işlerlik kazandırılmaktadır.

Madde 2. — Kanunun 9 uncu maddesinin 1 inci fıkrasında yapılan değişiklikle, adli ve askerî yargı yerlerince, davanın görev yönünden reddedilmesi halinde, idarî yargıda dava açma süresinin başlangıcının bu kararların kesinleşmesinden sonra başlaması esası benimsenmiş ve bu suretle maddenin 2 nci fıkrası ile paralellik sağlanmış.

Madde 3. — Kanunun 10 uncu maddesinin 2 nci fıkrasında yer alan, «altmış günlük süre içinde idarece verilen cevap kesin değilse, ilgili bu cevabı isteminin reddi sayarak dava açabileceği gibi kesin cevabı da bekleyebilir. Bu takdirde dava açma süresi işleme» ibaresi, uyuşmazlıkların bir an önce sonuçlanmasını ve idarede istikrarı sağlamak amacıyla metinden çıkarılmıştır.

Maddenin 3 üncü fıkrasında vergi hataları dışındaki vergi uyuşmazlıklarında bu hükmün uygulanmayacağı hükme bağlanmıştır. Vergi uyuşmazlıklarının özelliği dikkate alınarak, bu madde hükümlerinin, vergi, resim ve harçlarla benzeri malî yükümlerinin tarh ve tahakkuk ve tahsilinden ve bunların zam ve cezalarından doğan uyuşmazlıklarda uygulanmayacağı belirtilmiştir.

Madde 4. — Kanunun 10 uncu maddesinin 3 üncü fıkrasında yapılan değişikliğe paralel olarak, 11 inci maddenin 4 üncü fıkrası da değiştirilmiştir.

Madde 5. — Kanunun 14 üncü maddesinin 2 nci fıkrasında yapılan değişiklikle, dilekçelerin mahkeme başkanı yanında hâkimin havalesi ile de kabulüne imkân tanınarak yargı işlemlerine kolaylık getirilmiştir.

Maddenin 3 üncü fıkrasındaki ilk inceleme konuları arasında, işlemin kesin ve yürütülmesi gereken işlemlerden olup, olmadığı konusu da alınmış ve bentler arasında daha uygun bir sıralamaya gidilmiştir.

Tek hâkimle çözümlenecek davalarda, dava dosyası o hâkim tarafından inceleneceği için, bu davalarda rapor düzenlenmesine lüzum bulunmadığından, maddenin 4 üncü fıkrasında bunu sağlayacak değişiklik yapılmış ve 15 inci madde hükümleri-

nin bu hâkim tarafından uygulanacağı vurgulanmıştır. Ayrıca, dava dilekçeleri üzerindeki ilk incelemenin dilekçenin yetkili ve görevli idarî yargı merci kayıtlarına geçtiği tarihten itibaren en geç onbeş gün içinde karara bağlanacağı veya usulüne uygun olan dilekçelerin bu süre içinde tebligata çıkarılacağı belirtilmiştir.

Madde 6. — Kanununun 14 üncü maddesinde yapılan değişikliğe paralel olarak 15 inci madde değiştirilmiş ve eklenen 5 inci fıkra ile de 1 inci fıkranın (d) bendine göre dilekçenin reddedilmesi üzerine, yeniden verilen dilekçelerde aynı yanlışlıklar yapıldığı takdirde davanın reddedilmesi imkânı sağlanmış ve hasım gösterilmeden veya yanlış hasım gösterilerek dava açılması halinde dava dilekçesinin gerçek hasma tebliğine ilişkin kararlara karşı da temyiz ve itiraz yoluna başvurulamayacağı belirtilmiştir.

Madde 7. — Kanununun 17 nci maddesinde yapılan değişiklik; talep üzerine duruşma yapılma zorunluluğunda sınır, günün ekonomik şartları nazara alınarak ikiyüzbin liradan beş milyon liraya çıkarılmaktadır.

Ayrıca, 4 üncü fıkroda, Danıştay, mahkeme veya hâkimin bu şartlara bağlı olmaksızın duruşmaya karar verebilmelerine imkân tanınmaktadır.

Madde 8. — Kanununun 20 nci maddesinin 5 inci fıkrasında yapılan değişiklik, fıkroda belirtilen öncelikli işlerin dışında kalan dava dosyalarının da tekemmül etikleri sıraya göre ve tekemmül tarihinden itibaren altı ay içinde sonuçlandırma zorunluluğu getirilmiştir.

Madde 9. — Kanununun 26 ncı maddesinin 3 üncü fıkrasında yapılan değişiklik, adres nedeniyle işlemden kaldırılan dosyaların işlemden kaldırıldığı tarihten başlayarak bir yıl içinde yeni adresin bildirilmesi suretiyle dosyanın yeniden işleme konulması istenmediği takdirde davanın açılmamış sayılmasına karar verileceği esası getirilmiştir. Bu değişiklik gereği olarak 4 üncü fıkroda da davanın açılmamış sayılmasına dair kararların diğer tarafa tebliğ edileceği belirtilmiştir.

Madde 10. — Kanununun 27 nci maddesinin 8 inci fıkrasında yapılan değişiklik davacının gösterdiği adrese tebligat yapılamaması halinde kamu alacağının biran önce tahsil edilebilmesine imkân verilmek amacıyla vergi davası dosyalarında tahsil işleminin devam edeceği belirtilmek istenmiş ve işlemden kaldırılan dosyanın yeniden işleme konulması istemiyle açılan davaların tahsil işleminin devam edeceği açıklanmıştır. Bu sebeple 6 ncı maddeye yapılan atıf 26 ncı maddenin 3 üncü fıkrası olarak değiştirilmektedir.

27 nci maddeye eklenen 12 nci fıkra ilede, yürütmenin durdurulması istemleri üzerine verilen kabul ve red kararlarına karşı itiraz müessesesi getirilmekte ve yürütmenin durdurulması istemlerinin kabul ve reddine karar veren yargı mercii ve kurulların kararlarına karşı itiraz edilecek yargı mercii ve kurullar gösterilmektedir.

Yürütmenin durdurulması ve yürütmenin durdurulması istemlerinin reddine dair kararlara, tebliğini izleyen günden itibaren yedi gün içinde ancak bir defaya mahsus olmak üzere itiraz edilebilecektir. İtiraz edilen merciler, dosyanın kendisine gelişinden itibaren yedi gün içinde karar vermek zorunda olacaklardır. İtiraz üzerine verilen kararlar kesin olup, bu kesinlik davanın esası hakkında bir karar verilinceye kadar yeniden yürütmenin durdurulması isteminde bulunmaya veya yürütmenin durdurulması kararının kaldırılmasını istemeye engel teşkil etmeyecektir.

İtiraz üzerine, bir karar verilinceye kadar da yürütmenin durdurulması kararı uygulanmayacaktır.

Madde 11. — 31 inci madde, kanunda hüküm bulunmayan hususlarda Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun bazı hükümlerinin uygulanacağını âmirdir. Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun bilirkişi seçimini taraflara bırakan hükmü, idarî yargıda işin uzamasına sebep olmaktadır. Maddenin birinci fıkrasına eklenen cümle ile bilirkişi seçimi Danıştay, mahkeme ve hâkime bırakılmaktadır.

Madde 12. — Kanunun 32 nci maddesindeki genel yetki kuralına göre, idarî davalar, idarî işlemi veya sözleşmeyi yapan idarî merciin bulunduğu yer idare mahkemesinde açılır. İdarî teşkilatlanmamız itibariyle bu kurala göre idarî davaların büyük çoğunluğu Ankara idare mahkemelerinde açılmaktadır. Tasarı ile kanunun 33 üncü maddesinin 3 üncü fıkrasında değişiklik yapılarak genel yetki kuralının istisnalarının kapsamı genişletilmekte ve bu davaların kamu görevlisinin görevli bulunduğu yer idare mahkemesinde açılması imkânı getirilerek davaların bir an önce çözüme kavuşturulması dolayısıyla idarî istikrarın sağlanması amaçlanmaktadır.

Madde 13. — Yukarıdaki maddede açıklanan sebeplerle el koyma ve istimval dışında taşınır mallara ilişkin davaların Ankara idare mahkemelerinde açılması önlenerek el koyma ve istimval ayırımı yapılmaksızın taşınır mallara ilişkin davaların taşınır malın bulunduğu yer idare mahkemesinde açılmasına imkân verilerek, bu davaların bir an evvel sonuca bağlanması amacıyla 35 inci maddede değişiklik yapılmıştır.

Madde 14. — Kanunun 39 uncu maddesinin 2 nci fıkrasının (a) bendine göre Danıştayda görülecek davalarda birleştirme zorunluğu kaldırılmış ve birleştirme hususu Danıştayın takdirine bırakılmıştır.

Madde 15. — Kanunun getirdiği sisteme göre, idare ve vergi mahkemelerinin tek hâkimle verdiği kararlara karşı bölge idare mahkemesine itiraz edilebilmektedir. Bölge idare mahkemeleri itiraz üzerine yaptıkları inceleme sonucunda, kararı hukuka uygun bulursa onanmakta veya maddî vakıalar hakkında edinilen bilgi yeterli ise kararı bozmakla beraber işin esası hakkında karar vermekte yahut maddî vakıalar hakkındaki bilgiler yetersiz ise inceleme ve tahkikatı kendisi yaparak yeniden bir karar vermek zorundadır.

İdare ve vergi mahkemelerinin tek hâkimle baktığı davalarda ilk inceleme üzerine verdiği karar ile tek hâkimle bakılmaması gereken davaya tek hâkim tarafından bakılması halinde de aynı hükümler uygulanarak davanın bölge idare mahkemesi tarafından sonuçlandırılması gerekmektedir. Bu hallerde, bölge idare mahkemesinin kararı bozması halinde dosyayı mahkemeye geri göndermesi ve esas hakkında kararın görevli mahkeme veya tek hâkim tarafından verilmesi tabii hâkim ilkesine daha uygun düşecektir.

Tasarının 16 ncı maddesiyle Kanunun 45 inci maddesinde bunu sağlayacak değişiklik yapılmaktadır.

Madde 16. — Kanunun 46 ncı maddesinin 1 inci fıkrasına göre idare ve vergi mahkemelerinin nihai kararları başka kanunlarda hüküm bulursa dahi Danıştayda temyiz edilebilmektedir. Bu fıkrada yapılan değişiklikle Danıştay dava dairesi

leri ile İdarî veya Vergi Dava Daireleri Genel Kurullarının nihai kararlarına karşı Danıştayda temyiz yolu açılmaktadır.

Maddenin 2 nci fıkrasında da, 1 inci fıkraya paralel düzenleme yapılmakta «altmış günlük» temyiz süresi, davaların bir an önce kesin sonuca bağlanması ve idarî istikrarın sağlanması, işlerin süratlendirilmesi amacıyla otuz güne indirilmektedir.

Madde 17. — Kanunun temyiz dilekçelerini düzenleyen 48 inci maddesi değiştirilmekte ve Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun bu konu ile ilgili hükümleriyle paralellik sağlanmakta, maddeye açıklık getirilmekte ve Danıştay dava daireleri ve İdarî ve Vergi Daireleri Genel Kurulu kararlarına karşı da temyiz yolu açılmış bulunduğundan buna ilişkin ilaveler maddeye eklenmektedir.

Maddeye eklenen 5 inci fıkra hükmü ile yürütmenin durdurulması istemi bulunan dava dosyalarında sürat temin edilmekte ve 6 ncı fıkra hükmü ile de Kanunun 6 ncı maddesinin 4 ve 5 inci fıkraları ile paralellik sağlanmaktadır. Mahkemenin, Danıştay Daire, İdarî veya Vergi Dava Daireleri Genel Kurulunun temyiz isteminin reddine ilişkin kararlar ile bu maddenin 2 nci fıkrasındaki kararlara karşı tebliğ tarihini izleyen günden itibaren yedi gün içinde temyiz yoluna başvurulabileceği belirtilmiştir.

Madde 18. — Kanunun 49 uncu maddesine eklenen 6 ncı fıkra ile Danıştayın ilk derece mahkemesi olarak baktığı davalarda dava daireleri ile İdarî veya Vergi Dava Daireleri Genel Kurul kararlarının temyiz incelemesi sonucunda verilen kararlara karşı ısrar hakkı tanınmamakta, maddenin diğer fıkralarının kıyasen uygulanacağı belirtilmektedir.

Madde 19. — Danıştay dava daireleri ile İdare ve Vergi Dava Daireleri Genel Kurulu kararlarına karşı da temyiz yolu açılması sebebiyle Kanunun 50 inci maddesinde buna ilişkin değişiklik yapılmaktadır.

Madde 20. — Kanunun 51 inci maddesinde yapılan değişiklikle, Danıştayın ilk derece mahkemesi olarak baktığı davalarda verdiği kararlardan temyiz incelemesinden geçmeyenlere karşı da kanun yararına bozma yolu açılmakta, 2 nci fıkrada da 1 inci fıkraya paralel değişiklik yapılmaktadır.

Madde 21. — Danıştayın ilk derece mahkemesi olarak baktığı davalarda temyiz yolunun açılması sebebiyle 52 nci maddenin 1 inci fıkrasına bu bakımdan açıklık getirilmektedir.

Madde 22. — Kanunun 53 üncü maddesine göre, bölge idare mahkemesi kararlarına karşı yargılamanın yenilenmesi istenememektedir. Yerine göre işin esası hakkında karar veren bölge idare mahkemesi kararlarına karşı da yargılamanın yenilenmesinin istenebilmesi uygun olduğundan 53 üncü maddede bunu sağlayacak değişiklik yapılmaktadır.

Madde 23. — Kanunun 54 üncü maddesinin 1 inci fıkrasına göre bölge idare mahkemesi kararlarına karşı kararın düzeltilmesi yoluna gidilememektedir. Bu kararların kesin olmaları nedeniyle bunlara karşı kararın düzeltilmesi yolu açılmaktadır. Bu fıkranın (d) bendine göre ancak temyiz incelemesi sırasında hükmün esasını etkileyen belgelerde hile ve sahtekârlığın ortaya çıkmış olması kararın düzel-

tilmesi sebebi olmaktadır. Hükümün esasını etkileyen belgelerde hile ve sahtekârlığın çıkmasının temyiz incelemesi sırasına inhisar ettirilmesi çok sınırlayıcı olmakta ve bu düzeltme sebebinin hemen hemen uygulanamaz hale gelmesi sonucunu doğurmaktadır. Bu sebeple bentteki «Temyiz incelemesi sırasında» ifadesi metinden çıkarılmıştır.

Danıştay dava dairesi ve İdarî ve Vergi Daireleri Genel Kurulları kararlarına karşı da Danıştayda temyiz yolu getirilmiş olduğundan maddenin 3 üncü fıkrasının uygulama olanağı kalmayacağından 3 üncü fıkra yürürlükten kaldırılmakta 4 numaralı fıkranın numarası, fıkra numaraları arasında boşluk kalmaması için 3 numara olarak değiştirilmektedir.

Madde 24. — Kanunun 60 ncı maddesine göre, Danıştay, bölge idare, idare ve vergi mahkemelerine ait tebliğ işleri Tebligat Kanunu hükümlerine göre yapılacaktır. Tebligat Kanunu hükümlerinin tam olarak işleyebilmesini sağlamak amacıyla 60 ncı maddedeki «Posta, Telgraf ve Telefon İşletmesi aracılığı ile» ifadesi metinden çıkarılmaktadır.

Madde 25. — Kanunun 61 inci maddesinin 1 inci fıkrasında, bölge idare mahkemesinin bulunduğu il merkezi dışındaki idare ve vergi mahkemelerinin çalışmaya ara vermeden yararlanamayacaklarını belirtmek ve bu mahkemelerin 62 nci maddedeki sınırlamaya tabi olmaksızın esastan da karar verebilmelerini sağlamak, bu konuda uygulamada doğan tereddütleri gidermek amacıyla değişiklik yapılmıştır.

Madde 26. — Kanunun bu maddesi ile 2577 sayılı Kanuna eklenen Ek 1 inci madde ile Kanunun 17 nci maddesinin 1 inci fıkrasında idare ve vergi mahkemelerinde tarafların istemi üzerine yapılacak duruşmalardaki parasal sınırlar 1.1.1993 tarihinden itibaren onmilyon liraya çıkarılmaktadır.

Kanuna eklenen Ek 2 nci madde, mahallî idarelerin seçimle gelen organlarının kanunlarda gösterilen sebeplerle organlık sıfatlarını kaybetmelerine ilişkin olarak yetkili mercilerden Danıştaya gönderilen dosyaların ne şekilde inceleneceğine dair bir usul hükmü bulunmaması sebebiyle uygulamada karşılaşılabilecek güçlükleri ortadan kaldırmak ve bu dosyaların incelenmesinde ve karara bağlanmasında uygulanacak özel usul hükümlerini belirtmektedir.

Yetkili mercilerden, bu dosyaların gönderilmesi bir dava açılması niteliğinde olmadığından, Danıştayın görevli dairesi tarafından verilecek karara karşı kanun yollarına başvurulmayacağı belirtilmek amacıyla bu kararlara karşı Danıştay İdarî Dava Daireleri Genel Kuruluna itiraz edebileceği, itiraz üzerine verilen kararların kesin olduğu, başka bir mercie başvurulamayacağı açıklanmak istenmiştir.

Kanuna eklenen Ek 3 üncü madde ile kanunlarda, idare ve vergi mahkemeleri nezdinde itiraz edilebileceği belirtilen işlemlere karşı itiraz usulü gösterilmekte ve itiraz üzerine verilen kararların kesin olduğu ve bu kararlara karşı herhangi bir kanun yoluna başvurulamayacağı öngörülmektedir.

Madde 27. — Bu madde ile 43 üncü maddenin 5 inci fıkrası ile 47 nci maddenin ikinci cümlesi ve 54 üncü maddenin 3 üncü fıkrası yürürlükten kaldırılmaktadır. Buna göre;

Yetkinin kamu düzeninden olması ve ilk inceleme sırasında resen nazara alınması gözönünde tutulmuş, bu fıkra hükmüne lüzum bulunmadığı gerekçesiyle 43 üncü maddenin 5 inci fıkrası,

Bölge idare mahkemelerine işlerlik kazandırarak, mükellefiyetin mevzuuna, esasına, şekline, muafiyet ve istisna hükümlerine ilişkin vergi uyumsuzluklarında tek hâkimle verilen kararların Danıştayda temyiz edilebilme imkânı kaldırılarak, itiraza tabi kararlar haline getirmek amacıyla 47 nci maddenin ikinci cümlesi,

Danıştay dava daireleri ile idarî veya vergi dava daireleri genel kurullarının ilk derece mahkemesi olarak baktığı davalarda verilen kararlara karşı temyiz yoluna başvurulabileceği cihetle ilk inceleme üzerine verilen kararlara karşı karar düzeltme yoluna gidilemeyeceğinden 54 üncü maddenin üçüncü fıkrası,

Yürürlükten kaldırılmaktadır.

Geçici Madde — Maddenin (a) bendinde, 2577 sayılı Kanunun 26 ncı maddesinde değişiklik yapan Tasarımın 10 uncu maddesi hükmündeki bir yıllık sürenin Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren işlemeye başlayacağı, (b) bendinde, 2577 sayılı Kanununun 33 ve 35 inci maddelerinde değişiklik yapan Tasarı hükümlerinin Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte idarî yargı mercilerinde açılmış bulunan davalar hakkında uygulanmayacağı dolayısıyla bu davaların açıldıkları görevli ve yetkili idarî yargı mercilerince görülüp çözümleneceği, (c) bendinde ise Tasarımın, Kanununun 46 ncı maddesinin ikinci fıkrasında değişiklik yapan ve temyiz süresini altmış günden otuz güne indiren hükmünün Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra verilecek nihai kararlara karşı yapılacak temyiz talepleri hakkında uygulanacağı, dolayısıyla Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce verilen nihai kararlara karşı altmış günlük temyiz süresi içerisinde temyiz talebinde bulunulabileceği hususu düzenlenmiş bulunmaktadır.

Madde 28. — Yürürlükle ilgilidir.

Madde 29. — Yürütmeye ilgilidir.

Adalet Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Adalet Komisyonu

3 11 1988

Esas No. : 1/415

Karar No. : 27

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

6.1.1982 Tarih ve 2577 Sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı Adalet Bakanı Sayın Mehmet Topaç'ın, Danıştay Başkanlığı ve Adalet Bakanlığı temsilcilerinin de katılmalarıyla Komisyonumuzca incelenip görüşülmüş, gerekçesi uygun görülerek maddelerine geçilmesi kabul edilmiş, maddeler üzerinde yapılan ilave ve değişiklikler aşağıda açıklanmıştır.

1. Tatbikatta idarî işlemlerin iptalini, işlemle ilgili olmayan kişi veya kuruluşlar da isteyebilmekte ve iptal davalarını açabilmektedir. Bu durum, gereksiz davaların açılmasına sebep olmaktadır. Bu mahzuru önlemek için, iptal davalarını açabilme kişisel menfaat ve bu menfaatin doğrudan ihlali şartları ile sınırlandırılması uygun olacaktır.

Anayasanın 125 inci maddesinin 4 üncü fıkrasında, yargı yetkisinin, idarî eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlı olduğu, yürütme görevinin kanunlarda gösterilen şekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak, idarî eylem ve işlem niteliğinde veya takdir yetkisini kaldırarak biçimde yargı kararı verilemeyeceği hüküm altına alınmıştır.

Bu hükmün benzeri bir hükme de 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 2 nci maddesinin 2 numaralı fıkrasında yer verilmiş bulunmaktadır. Ancak, fıkra, idarî yargı mercilerinin, idarenin takdir yetkisini kaldırarak biçimde yargı kararı veremeyecekleri kuralına açıklık getirilmemiş bulunduğu, uygulamada tereddütleri mucip olmaktadır. Uygulamada ortaya çıkan tereddütleri gidermek amacıyla Tasarıya çerçeve 1 inci madde ilave edilmiştir. Böylece idarî yargı mercileri sebep, konu ve maksat unsurları yönlerinden idarenin takdir yetkisini kaldırarak karar veremeyecekler ise de, idarî işlemin hukuka uygunluğu bakımından yargı denetimini yapacaklardır.

2. Tasarının çerçeve 1 inci maddesi ile değiştirilen 2577 Sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 6 ncı maddesinin 6 ncı fıkrasındaki «Tebliğatlar» ibaresi «tebliğat» olarak düzeltilmiş ve 2 nci madde olarak kabul edilmiştir.

3. Tasarının 2 nci maddesi 3 üncü, 3 üncü maddesi 4 üncü ve 4 üncü maddesi 5 inci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

4. Tasarının çerçeve 5 inci maddesi ile değiştirilen 2577 Sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 14 üncü maddesinin 3 numaralı fıkrasındaki birinci «idare» kelimesi «dairesi» şeklinde düzeltilmiş ve 6 ncı madde olarak kabul edilmiştir.

5. Tasarının 6 ncı maddesi 7 nci, 7 nci maddesi 8 inci, 8 inci maddesi 9 uncu ve 9 uncu maddesi 10 uncu madde olarak aynen benimsenmiştir.

6. Anayasanın 125 inci maddesinin beşinci fıkrasında, idarî işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ve idarî işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda, gerekçe gösterilerek yürütmenin durdurulmasına karar verilebileceği belirtilmiştir.

Aynı hüküm, 2577 Sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 27 inci maddesinin (2) numaralı fıkrasında da yer almıştır.

Yürütmenin durdurulması istemleri hakkında verilen kararlara, itiraz müessesesi getirilmesindeki amaçlardan biri de Anayasanın ve söz konusu kanunun aradığı, telafisi güç ve imkânsız zararların birlikte gerçekleşip gerçekleşmediğinin itiraz mercilerince bir kez daha incelenmesini sağlamaktır.

Tasarının 10 uncu maddesinin gerekçesine ilave olarak bu gerekçeler ile de çerçeve 10 uncu madde ile getirilen değişiklik Komisyonumuzca olumlu bulunmuş ve 11 inci madde olarak kabul edilmiştir .

7. Tasarının 11 inci maddesi 12 nci, 12 nci maddesi 13 üncü, 13 üncü maddesi 14 üncü, 14 üncü maddesi 15 inci ve 15 inci maddesi de 16 ncı madde olarak aynen benimsenmiştir.

8. Tasarının çerçeve 16 ncı maddesi ile değiştirilen 2577 Sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 46 ncı maddesinin 1 ve 2 numaralı fıkralarında yer alan «Dava Daireleri Genel Kurullarının» ibaresinden sonra, maddeye açıklık getirmek üzere «ilk derece mahkemesi olarak verdikleri nihai kararlar ile» ibaresi eklenmiş ve 17 nci madde olarak kabul edilmiştir.

9. Tasarının 17 nci maddesi 18 inci, 18 inci maddesi 19 uncu, 19 uncu maddesi 20 nci, 20 nci maddesi 21 inci, 21 inci maddesi 22 nci ve 22 nci maddesi 23 üncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

10. Tasarının çerçeve 23 üncü maddesi ile değiştirilen 2577 Sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 9 inci fıkrasının ilk cümlesinde bulunan «Genel Kurul kararları» ibaresi maddeye açıklık getirmek üzere «Genel Kurulun temyiz üzerine verdikleri kararları» şeklinde değiştirilmiş ve 24 üncü madde olarak kabul edilmiştir.

11. Tasarının 24 üncü maddesi 25 inci, 25 inci maddesi 26 ncı, 26 ncı maddesi 27 nci ve 27 nci maddesi 28 inci madde olarak aynen benimsenmiştir.

12. Tasarının Geçici Maddesinin b bendinde yapılan değişiklik ve c bendine yapılan ilave ile maddeye açıklık getirilmiştir.

13. Tasarımın yürürlüğe ilişkin 28 inci maddesi 29 uncu, yürütmeye ilişkin 29 uncu maddesi 30 uncu madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygı ile arz olunur.

Başkan
Alpaslan Pehlivanlı
Ankara

Sözcü
A. Reyhan Sakallıoğlu
Sakarya

Üye
Ledin Barlas
Adana

Üye
Kâmil Ateşoğulları
Ankara
(Muhalfim)

Üye
Hasan Tanrıöver
Gaziantep

Üye
Murat Başesgioğlu
Kastamonu

Üye
Güneş Gürseler
Tekirdağ
(Muhalfim)

Başkanvekili
İhsan Nuri Topkaya
Ordu

Kâtip
Gökhan Maray
Kırşehir

Üye
Abdullah Ulutürk
Afyon

Önergeye, 8-10-16-20 nci maddelere muhalifim.

Üye
Mustafa Cumhuri Ersümer
Çanakkale

Üye
Sadettin Ağacık
Kastamonu
(İmzada bulunamadı)

Üye
Yılmaz Altuğ
Sivas

Üye
Muhittin Karaman
Gümüşhane

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

6.1.1982 Tarih ve 2577 Sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 6 ncı maddesinin 4, 5 ve 6 ncı fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«4. Herhangi bir sebeple harcı veya posta ücreti verilmeden veya eksik harç veya posta ücreti ile dava açılmış olması halinde, otuz gün içinde harcın ve posta ücretinin verilmesi veya tamamlanması hususu daire, kurul, mahkeme başkanı veya hâkim tarafından ilgiliye tebliğ olunur. Tebligata rağmen gereği yerine getirilmediği takdirde bildirim aynı şekilde bir daha tekrarlanır.

5. Harcı veya posta ücreti süresi içinde verilmez veya tamamlanmazsa davanın açılmamış sayılmasına karar verilir ve davacıya tebliğ olunur.

6. 4 ve 5 inci fıkralardaki tebligatlar re'sen genel bütçeden yapılır. Bu masraflar yargılama giderlerine dahildir.»

MADDE 2. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 9 uncu maddesinin 1 inci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«1. Çözülmesi Danıştayın, idare ve vergi mahkemelerinin görevlerine girdiği halde, adli ve askerî yargı yerlerine açılmış bulunan davaların görev noktasından reddi halinde, bu husustaki kararların kesinleşmesini izleyen günden itibaren otuz gün içinde görevli mahkemede dava açılabilir. Görevsiz yargı merciiine başvurma tarihi, Danıştaya, idare ve vergi mahkemelerine başvurma tarihi olarak kabul edilir.»

MADDE 3. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 10 uncu maddesinin 2 ve 3 üncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«2. Altmış gün içinde bir cevap verilmezse istek reddedilmiş sayılır. İlgililer altmış günün bittiği tarihten itibaren dava açma süresi içinde, konusuna göre Danıştaya, idare ve vergi mahkemelerine dava açabilirler. Dava açılmayan haller ile davanın süreden reddi halinde, altmış günlük sürenin bitmesinden sonra yetkili idarî makamlarca cevap verilmesi halinde, cevabın tebliğinden itibaren dava açma süresi yeniden işlemeye başlar.

ADALET KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

6.1.1982 Tarih ve 2577 Sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesinde Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 2 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi ile (2) numaralı fıkrasının son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«a) İdarî işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için kişisel menfaatleri doğrudan ihlal edilenler tarafından açılan iptal davaları,»

«İdarî mahkemeler, yerindelik denetimi yapamazlar, yürütme görevinin kanunlarda gösterilen şekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak, idarî eylem ve işlem niteliğinde veya sebep, konu ve maksat unsurlarına dayanılarak dahi idarenin takdir yetkisini kaldırarak biçimde yargı kararı veremezler.»

MADDE 2. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 6 ncı maddesinin 4, 5 ve 6 ncı fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«4. Herhangi bir sebeple harcı veya posta ücreti verilmeden veya eksik harç veya posta ücreti ile dava açılmış olması halinde, otuz gün içinde harcın ve posta ücretinin verilmesi veya tamamlanması hususu daire, kurul, mahkeme başkanı veya hâkim tarafından ilgiliye tebliğ olunur. Tebligata rağmen gereği yerine getirilmediği takdirde bildirim aynı şekilde bir daha tekrarlanır.

5. Harcı veya posta ücreti süresi içinde verilemez veya tamamlanmazsa davanın açılmamış sayılmasına karar verilir ve davacıya tebliğ olunur.

6. 4 ve 5 inci fıkralardaki tebligat resen genel bütçeden yapılır. Bu masraflar yargılama giderlerine dahildir.»

MADDE 3. — Tasarının 2 nci maddesi 3 üncü madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Tasarının 3 üncü maddesi 4 üncü madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

3. Bu madde hükümleri, vergi, resim ve harçlarla benzeri malî yükümlerin tarh, tahakkuk ve tahsilinden ve bunların zam ve cezalarından doğan uyumsuzluklarda uygulanmaz.»

MADDE 4. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 11 inci maddesinin 4 üncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«4. Bu madde hükümleri vergi, resim ve harçlarla benzeri malî yükümlerin tarh, tahakkuk ve tahsilinden ve bunların zam ve cezalarından doğan uyumsuzluklarda uygulanmaz.»

MADDE 5. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 14 üncü maddesinin 2, 3 ve 4 üncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«2. Dilekçeler, idare ve vergi mahkemelerinde, mahkeme başkanının veya hâkimin havalesi ile kaydolunur.

3. Dilekçeler, Danıştayda idare veya kurul başkanının görevlendireceği bir tetkik hâkimi, idare ve vergi mahkemelerinde ise mahkeme başkanı veya görevlendireceği bir üye tarafından :

- a) Görev ve yetki,
  - b) İdarî merci tecavüzü,
  - c) Ehliyet,
  - d) İdarî davaya konu olacak kesin ve yürütülmesi gereken bir işlem olup olmadığı,
  - e) Süre aşımı,
  - f) Husumet,
  - g) 3 ve 5 inci maddelere uygun olup olmadıkları,
- Yönlerinden sırasıyla incelenir.

4. Dilekçeler bu yönlerden kanuna aykırı görülürse durum; görevli daire, kurul veya mahkemeye bir rapor ile bildirilir. Tek hâkimle çözümlenecek dava dilekçeleri için rapor düzenlenmez ve 15 inci madde hükümleri ilgili hâkim tarafından uygulanır. 3 üncü fıkraya göre yapılacak inceleme ve bu fıkra ile 5 üncü fıkraya göre yapılacak işlemler, dilekçenin alındığı tarihten itibaren en geç onbeş gün içinde sonuçlandırılır.»

MADDE 6. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 15 inci maddesinin 1 ve 4 üncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve 4 üncü fıkradan sonra aşağıdaki 5 inci fıkra eklenmiştir.

«1. Danıştay veya idare ve vergi mahkemelerince yukarıdaki maddenin 3 üncü fıkrasında yazılı hususlarda kanuna aykırılık görülürse, 14 üncü maddenin;

a) 3/a bendine göre adî ve askerî yargının görevli olduğu konularda açılan davaların reddine; idarî yargının görevli olduğu konularda ise görevli veya yetkili olmayan mahkemeye açılan davanın görev veya yetki yönünden reddedilerek dava dosyasının görevli veya yetkili mahkemeye gönderilmesine,

b) 3/c, 3/d ve 3/e bentlerinde yazılı hallerde davanın reddine,

c) 3/f bendine göre, davanın hasım gösterilmeden veya yanlış hasım gösterilerek açılması halinde, dava dilekçesinin tespit edilecek gerçek hasma tebliğine,

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 5. — Tasarının 4 üncü maddesi 5 inci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 14 üncü maddesinin 2, 3 ve 4 üncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«2. Dilekçeler, idare ve vergi mahkemelerinde, mahkeme başkanının veya hâkimi-min havalesi ile kaydolunur.

3. Dilekçeler, Danıştayda daire veya kurul başkanının görevlendireceği bir tetkik hâkimi, idare ve vergi mahkemelerinde ise mahkeme başkanı veya görevlendireceği bir üye tarafından :

- a) Görev ve yetki,
- b) İdarî merci tecavüzü,
- c) Ehliyet,
- d) İdarî davaya konu olacak kesin ve yürütülmesi gereken bir işlem olup olmadığı,
- e) Süre aşımı,
- f) Husumet,
- g) 3 ve 5 inci maddelere uygun olup olmadığı,

Yönlerinden sırasıyla incelenir.

4. Dilekçeler bu yönlerden kanuna aykırı görülürse durum; görevli daire, kurul veya mahkemeye bir rapor ile bildirilir. Tek hâkimle çözümlenecek dava dilekçeleri için rapor düzenlenmez ve 15 inci madde hükümleri ilgili hâkim tarafından uygulanır. 3 üncü fıkraya göre yapılacak inceleme ve bu fıkra ile 5 inci fıkraya göre yapılacak işlemler dilekçenin alındığı tarihten itibaren en geç onbeş gün içinde sonuçlandırılır.»

MADDE 7. — Tasarının 6 ncı maddesi 7 nci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

d) 3/g bendinde yazılı halde otuzgün içinde 3 ve 5 inci maddelere uygun şekilde yeniden düzenlenmek veya noksanları tamamlanmak yahut (c) bendinde yazılı hallerde, ehliyetli olan şahsın avukat olmayan vekili tarafından dava açılmış ise otuzgün içinde bizzat veya bir avukat vasıtasıyla dava açılmak üzere dilekçelerin reddine,

e) 3/b bendinde yazılı halde dilekçelerin görevli idare merciine tevdiine,
Karar verilir.»

«4. İlk inceleme üzerine mahkeme, Danıştay daire veya kurullarınca verilen kararlara karşı bu maddenin 1/c ve 1/d bendlerinde yazılı haller dışında; temyiz yoluna, tek hâkim kararına karşı ise itiraz yoluna başvurulabilir.

5. 1 inci fıkranın (d) bendine göre dilekçenin reddedilmesi üzerine, yeniden verilen dilekçelerde aynı yanlışlıklar yapıldığı takdirde dava reddedilir.»

MADDE 7. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 17 nci maddesinin 1 ve 4 üncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«1. Danıştay ile idare ve vergi mahkemelerinde açılan iptal ve beş milyon lirayı aşan tam yargı davaları ile tarh edilen vergi, resim ve harçlarla benzeri malî yükümler ve bunların zam ve cezaları toplamı beş milyon lirayı aşan vergi davalarında, taraflardan birinin isteği üzerine duruşma yapılır.»

«4. 1 ve 2 nci fıkralarda yer alan kayıtlara bağlı olmaksızın Danıştay, mahkeme ve hâkim kendiliğinden duruşma yapılmasına karar verebilir.

MADDE 8. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 20 nci maddesinin 5 inci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«5. Danıştay, bölge idare, idare ve vergi mahkemelerinde dosyalar, bu Kanun ve diğer kanunlarda belirtilen öncelik veya ivedilik durumları ile Danıştay için Başkanlık Kurulunca; diğer mahkemeler için Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca konu itibarıyla tespit edilip Resmî Gazete'de ilan edilecek öncelikli işler gözönünde bulundurulmak suretiyle geliş tarihlerine göre incelenir ve tekemmül ettikleri sıra dahilinde bir karara bağlanır. Bunların dışında kalan dosyalar ise tekemmül ettikleri sıraya göre ve tekemmül tarihinden itibaren en geç altı ay içinde sonuçlandırılır.

MADDE 9. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 26 nci maddesinin 3 ve 4 üncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«3. Davacının gösterdiği adrese tebligat yapılamaması halinde, yeni adresin bildirilmesine kadar dava dosyası işlemde kaldırıılır ve varsa yürütmenin durdurulması kararı kendiliğinden hükümsüz kalır. Dosyanın işlemde kaldırıldığı tarihten başlayarak bir yıl içinde yeni adres bildirilmek suretiyle yeniden işleme konulması istenmediği takdirde, davanın açılmamış sayılmasına karar verilir.

4. Dosyaların işlemde kaldırılmasına ve davanın açılmamış sayılmasına dair kararlar diğer tarafa tebliğ edilir.»

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 8. — Tasarının 7 nci maddesi 8 inci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 9. — Tasarının 8 inci maddesi 9 uncu madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 10. — Tasarının 9 uncu maddesi 10 uncu madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 10. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 27 nci maddesinin 8 inci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki 12 nci fıkra eklenmiştir.

«8. Vergi mahkemelerinde, vergi uyuşmazlıklarından doğan davaların açılması, tarh edilen vergi, resim ve harçlar ile benzeri malî yükümlerin ve bunların zam ve cezalarının dava konusu edilen bölümünün tahsil işlemlerini durdurur. Ancak, 26 ncı maddenin 3 üncü fıkrasına göre işlemden kaldırılan vergi davası dosyalarında tahsil işlemi devam eder. İşlemden kaldırılan dosyanın yeniden işleme konulması ile ihtirazi kayıtlı verilen beyannameler üzerine yapılan işlemlerle tahsilat işlemlerinden dolayı açılan davalar, tahsil işlemini durdurmaz. Bunlar hakkında yürütmenin durdurulması istenebilir.»

«12. Yürütmenin durdurulması istemleri hakkında verilen kararlar; Danıştay dava daireleri tarafından verilmişse konusuna göre İdarî veya Vergi Dava Daireleri Genel Kurullarına, bu Kurullarca verilmiş ise Danıştay Genel Kuruluna, bölge idare mahkemesi kararlarına karşı en yakın bölge idare mahkemesine, idare ve vergi mahkemeleri ile tek hâkim tarafından verilen kararlara karşı bölge idare mahkemesine, çalışmaya ara verme süresi içinde ise idare ve vergi mahkemeleri tarafından verilen kararlara en yakın nöbetçi mahkemeye veya kararı veren hâkimin katılmadığı nöbetçi mahkemeye,

Kararın tebliğini izleyen günden itibaren yedi gün içinde bir defaya mahsus olmak üzere itiraz edilebilir. İtiraz edilen merciler, dosyanın kendisine gelişinden itibaren yedi gün içinde karar vermek zorundadır. İtiraz üzerine verilen kararlar kesindir.

İtiraz üzerine, bir karar verilmeye kadar yürütmenin durdurulması kararı uygulanmaz.»

MADDE 11. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 31 inci maddesinin 1 inci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

«Ancak, bilirkişinin seçimi Danıştay, mahkeme veya hâkim tarafından re'sen yapılır.»

MADDE 12. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 33 üncü maddesinin 3 üncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«3. Kamu görevlilerinin, görevle ilişkisinin kesilmesi sonucunu doğurmayan disiplin cezaları ile ilerleme ve yükselme, sicil, intibak diğer özlük ve parasal haklarından doğan davalarda yetkili mahkeme, kamu görevlisinin görevli bulunduğu yer idare mahkemesidir.»

MADDE 13. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 35 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 35. — Taşınır mallara ilişkin davalarda yetkili mahkeme, taşınır malın bulunduğu yer idare mahkemesidir.»

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 11. — Tasarının 10 uncu maddesi 11 inci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 12. — Tasarının 11 inci maddesi 12 nci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 13. — Tasarının 12 nci maddesi 13 üncü madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 14. — Tasarının 13 üncü maddesi 14 üncü madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 14. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 39 uncu maddesinin 2 nci fıkrasının (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«a) Davalardan biri Danıştayda açılmış ve çözümlenmesi Danıştayın görevine dahil bir uyuşmazlıkla ilgili ise, davaların tümü Danıştayda görülür ve durum ilgili mahkemelere ve taraflara bildirilir.»

MADDE 15. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 45 inci maddesinin 4 üncü fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

«Ancak, ilk inceleme üzerine verilen kararlara karşı yapılan itirazı haklı bulunduğu veya davaya görevsiz hâkim tarafından bakılmış olması hallerinde kararı bozmakla birlikte dosyayı geri gönderir, bölge idare mahkemesinin bu kararları kesindir.»

MADDE 16. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 46 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 46. — 1. Danıştay dava daireleri ile İdarî veya Vergi Dava Daireleri Genel Kurullarının, idare ve vergi mahkemelerinin nihai kararları, başka kanunlarda aksine hüküm bulunsa dahi Danıştayda temyiz edilebilir.

2. Danıştay dava daireleri ile İdarî veya Vergi Dava Daireleri Genel Kurullarının, idare ve vergi mahkemelerinin nihai kararlarına karşı tebliğ tarihini izleyen otuz gün içinde Danıştayda temyiz yoluna başvurulabilir.»

MADDE 17. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 48 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 48. — 1. Temyiz istemleri Danıştay Başkanlığına hitaben yazılmış dilekçeler ile yapılır.

2. Temyiz dilekçelerinin 3 üncü madde esaslarına göre düzenlenmesi gereklidir, düzenlenmemiş ise eksikliklerin onbeş gün içinde tamamlanması hususu, kararı veren mahkeme, Danıştay dava dairesi veya kurulunca ilgiliye tebliğ olunur. Bu süreçte eksiklikler tamamlanmazsa temyiz isteminde bulunulmamış sayılmasına mahkeme, Danıştay dava dairesi veya kurulunca karar verilir.

3. Temyiz dilekçeleri, ilgisine göre kararı veren mahkemeye, Danıştaya veya 4 üncü maddede belirtilen mencilere verilir ve kararı veren mahkeme veya Danıştayca karşı tarafa tebliğ edilir. Karşı taraf tebliğ tarihini izleyen otuz gün içinde cevap verebilir. Cevap veren, kararı süresinde temyiz etmemiş olsa bile düzenleyeceği dilekçesinde, temyiz isteminde bulunabilir. Bu takdirde bu dilekçeler temyiz dilekçesi yerine geçer.

4. Kararı veren mahkeme, Danıştay daire veya kurulu, cevap dilekçesi verildikten veya cevap süresi geçtikten sonra dosyayı dizi listesine bağlı olarak, Danıştaya veya kurula gönderir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 15. — Tasarının 14 üncü maddesi 15 inci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 16. — Tasarının 15 inci maddesi 16 ncı madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 17. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 46 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 46. — 1. Danıştay dava daireleri ile İdarî veya Vergi Dava Daireleri Genel Kurullarının ilk derece mahkemesi olarak verdikleri nihai kararlar ile idare ve vergi mahkemelerinin nihai kararları, başka kanunlarda aksine hüküm bulursa dahi Danıştayda temyiz edilebilir.

2. Danıştay dava daireleri ile idarî veya Vergi Dava Daireleri Genel Kurullarının, ilk derece mahkemesi olarak verdikleri nihai kararlar ile idare ve vergi mahkemelerinin nihai kararlarına karşı tebliğ tarihini izleyen otuz gün içinde Danıştayda temyiz yoluna başvurulabilir.»

MADDE 18. — Tasarının 17 nci maddesi 18 inci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

5. Yürütmenin durdurulması isteği bulunan temyiz dilekçeleri, karşı tarafa tebliğ edilmeden dosya ile birlikte, yürütmenin durdurulması istemi hakkında karar vermek üzere kararı veren mahkemece Danıştay Başkanlığına, Danıştayın ilk derece mahkemesi olarak baktığı davalarda, görevli dairece konusuna göre İdarî veya Vergi Dava Daireleri Genel Kuruluna, bu kurullarca ilk derece mahkemesi olarak bakılan davalarda Danıştay Genel Kuruluna gönderilir, Danıştayda görevli daire veya kurul tarafından yürütmenin durdurulması istemi hakkında karar verildikten sonra tebligatlar bu daire veya kurulca yapılarak dosya tekemmül ettirilir.

6. Temyiz dilekçesi verilirken gerekli harç ve giderlerin tamamının ödenmemiş olması halinde kararı veren; mahkeme, Danıştay daire veya kurulu başkanı tarafından verilecek onbeş günlük süre içerisinde tamamlanması, aksi halde temyizden vazgeçilmiş sayılacağı hususu temyiz edene yazılı olarak bildirilir. Verilen süre içinde harç ve giderler tamamlanmadığı takdirde, mahkeme, ilk derece mahkemesi olarak davaya bakan Danıştay daire veya kurulu, kararın temyiz edilmemiş sayılmasına karar verir. Temyizin kanunî süre geçtikten sonra yapılması halinde de kararı veren mahkeme, ilk derece mahkemesi olarak davaya bakan Danıştay daire veya kurulu, temyiz isteminin reddine karar verir. Mahkemenin, Danıştay daire veya kurulunun bu kararları ile bu maddenin 2 nci fıkrasında belirtilen kararlarına karşı, tebliğ tarihini izleyen günden itibaren yedi gün içinde temyiz yoluna başvurulabilir.»

MADDE 18. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 49 uncu maddesine aşağıdaki 6 ncı fıkra eklenmiştir.

«6. Danıştayın ilk derece mahkemesi olarak baktığı davalarda dava daireleri ile İdarî veya Vergi Dava Daireleri Genel Kurul kararlarının temyizden incelenmesinde de bu maddenin 4 üncü fıkrası hariç diğer fıkraları kıyasen uygulanır.»

MADDE 19. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 50 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 50. — Temyiz incelemesi sonucunda verilen karar, dosyayla birlikte kararı veren mahkeme, Danıştay daire veya kuruluna gönderilir. Bu karar, dosyanın mahkeme, Danıştay daire veya kuruluna geldiği tarihten itibaren yedi gün içinde taraflara tebliğ edilir.»

MADDE 20. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 51 inci maddesinin 1 ve 2 nci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«1. Bölge idare mahkemesi kararları ile idare ve vergi mahkemelerince ve Danıştayca ilk derece mahkemesi olarak verilir temyiz incelemesinden geçmeden kesinleşmiş bulunan kararlardan niteliği bakımından yürürlükteki hukuka aykırı bir sonucu ifade edenler, ilgili bakanlıkların göstereceği lüzum üzerine veya kendiliğinden Başsavcı tarafından kanun yararına temyiz olunabilir.

2. Temyiz isteği yerinde görüldüğü takdirde karar, kanun yararına bozulur. Bu bozma kararı, daha önce kesinleşmiş olan mahkeme, Danıştay dava dairesi veya kurulu kararının hukukî sonuçlarını kaldırmaz.»

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 19. — Tasarının 18 inci maddesi 19 uncu madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 20. — Tasarının 19 uncu maddesi 20 nci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 21. — Tasarının 20 nci maddesi 21 inci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 21. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 52 nci maddesinin 1 inci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«1. Temyiz veya itiraz yoluna başvurulmuş olması hâkim, mahkeme, Danıştay daire veya kurulu kararlarının yürütülmesini durdurmaz. Ancak, bu kararların teminat karşılığında yürütülmesinin durdurulmasına temyiz istemini incelemeye yetkili Danıştay dava dairesi, kurulu veya itirazı incelemeye yetkili bölge idare mahkemesince karar verilebilir.»

MADDE 22. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 53 üncü maddesinin 1 inci fıkrasının ilk cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«1. Danıştay ile bölge idare, idare ve vergi mahkemelerinden verilen kararlar hakkında, aşağıda yazılı sebepler dolayısıyla yargılamanın yenilenmesi istenebilir :

MADDE 23. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 54 üncü maddesinin 1 inci fıkrasının ilk cümlesi ve (d) bendi ile 2 nci fıkrası aşağıdaki şekilde ve (4) numaralı fıkranın numarası da (3) olarak değiştirilmiştir.

«1. Danıştay dava daireleri, idarî veya vergi dava daireleri genel kurulları ile genel kurul kararları ve bölge idare mahkemelerinin itiraz üzerine verdikleri kararlar hakkında, bir defaya mahsus olmak üzere, kararın tebliğ tarihini izleyen onbeş gün içinde taraflarca :»

«d) Hükümün esasını etkileyen belgelerde hile ve sahtekârlığın ortaya çıkmış olması,»

«2. Danıştay dava daireleri, idarî veya vergi dava daireleri genel kurulları ile Danıştay Genel Kurulu ve bölge idare mahkemeleri, kararın düzeltilmesi isteminde ileri sürülen sebeplerle bağılıdır.»

MADDE 24. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 60 ıncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 60. — Danıştay ile bölge idare, idare ve vergi mahkemelerine ait her türlü tebliğ işleri, Tebligat Kanunu hükümlerine göre yapılır. Bu suretle yapılacak tebliğlere ait ücretler ilgililer tarafından peşin olarak ödenir.»

MADDE 25. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 61 inci maddesinin 1 inci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«1. Bölge idare, idare ve vergi mahkemeleri her yıl temmuz ayının yirmisinden eylül ayının altısına kadar çalışmaya ara verirler. Ancak, yargı çevresine dahil olduğu bölge idare mahkemesinin bulunduğu il merkezi dışında kalan idare ve vergi mahkemeleri çalışmaya ara vermeden yararlanamazlar. Bu mahkemeler, 62 nci maddedeki sınırlamaya tabi olmaksızın görevlerine devam ederler.»

MADDE 26. — 1577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununa aşağıdaki ek maddeler eklenmiştir.

«EK MADDE 1. — Bu Kanunun 17 nci maddesindeki parasal sınırlar 1.1.1993 tarihinden itibaren on milyon lira olarak uygulanır.»

(Adalat Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 22. — Tasarının 21 inci maddesi 22 nci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 23. — Tasarının 22 nci maddesi 23 üncü madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 24. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 54 üncü maddesinin 1 inci fıkrasının ilk cümlesi ve (d) bendi ile 2 nci fıkrası aşağıdaki şekilde ve (4) numaralı fıkranın numarası da (3) olarak değiştirilmiştir.

«1. Danıştay dava daireleri İdarî veya Vergi Dava Daireleri Genel Kurulları ile Genel Kurulun temyiz üzerine verdikleri kararları ve bölge idare mahkemelerinin itiraz üzerine verdikleri kararlar hakkında, bir defaya mahsus olmak üzere kararın tebliğ tarihini izleyen onbeş gün içinde taraflarca :»

«d) Hükümün esasını etkileyen belgelerde hile ve sahtekârlığın ortaya çıkmış olması,»

«2. Danıştay dava daireleri, İdarî veya Vergi Dava Daireleri Genel Kurulları ile Danıştay Genel Kurulu ve bölge idare mahkemeleri, kararın düzeltilmesi isteminde ileri sürülen sebeplerle bağıdırlar.»

MADDE 25. — Tasarının 24 üncü maddesi 25 inci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 26. — Tasarının 25 inci maddesi 26 ncı madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 27. — Tasarının 26 ncı maddesi 27 nci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

«EK MADDE 2. — Mahallî idarelerin seçilmiş organlarının organlık sıfatlarını kaybetmelerine ilişkin olarak yetkili mercilerden Danıştaya gönderilen dosyalar; belediye başkanlarının düşmesi istemine dair ise belediye başkanlarının, belediye meclislerinin veya il genel meclislerinin feshi istemine ilişkin ise meclis başkanvekilinin savunması onbeş gün içinde alındıktan sonra veya bu süre içerisinde savunma verilmediği takdirde sürenin bittiği tarihte tekemmül etmiş sayılır ve kanunlarda gösterilen karar süreleri bu tarihten itibaren işlemeye başlar. Karar dosya üzerinden verilir.

Bu kararlara karşı tebliğini izleyen günden itibaren onbeş gün içerisinde İdarî Dava Daireleri Genel Kuruluna itiraz edilebilir. İtiraz bir ay içerisinde sonuçlandırılır. İtiraz üzerine verilen karar kesindir.

«EK MADDE 3. — Kanunlarda, bölge idare, idare ve vergi mahkemeleri nezdinde itiraz edilebileceği belirtilen işlemlere karşı ilgililer tarafından işlemin tebliğinden itibaren yedi gün içinde bu Kanunun yetki kurallarına göre davaya bakmaya yetkili olan idarî yargı merciine itiraz edilebilir. İtiraz, idarece tesis edilen işlemin yerine getirilmesini durdurmaz. İtiraz halinde mahkemece evrak üzerinde inceleme yapılarak, itirazın mahkeme kayıtlarına intikal tarihinden itibaren en geç bir ay içinde bir karar verilir.

İtiraz üzerine mahkemece verilen kararlar kesin olup, bu kararlara karşı herhangi bir kanun yoluna başvurulamaz.

Kanunlardaki özel hükümler saklıdır.»

MADDE 27. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 43 ündü maddesinin 5 inci fıkrası ile 47 nci maddesinin ikinci cümlesi ve 54 üncü maddenin 3 üncü fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE — a) Bu Kanunun, 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 26 ncı maddesinin 3 üncü fıkrasında değişiklik yapan hükmündeki bir yıllık süre, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren işlemeye başlar.

b) Bu Kanunun, 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 33 ve 35 inci maddelerinde değişiklik yapan hükümlerinin yürürlüğe girdiği tarihte, idarî yargı mercilerinde daha önce açılmış olan davalar bu mercilerce sonuçlandırılır.

c) Bu Kanunun, 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 46 ncı maddesinin 2 nci fıkrasında değişiklik yapan hükmü, Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra verilecek nihaî kararlara karşı yapılacak temyiz istemleri hakkında, uygulanır.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 28. — Tasarının 27 nci maddesi 28 inci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE — a) Bu Kanunun, 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 26 ncı maddesinin 3 üncü fıkrasında değişiklik yapan hükmündeki bir yıllık süre, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren işlemeye başlar.

b) Bu Kanunun, 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 33 ve 35 inci maddelerinde değişiklik yapan hükümlerinin yürürlüğe girdiği tarihten önce bu maddelere göre açılmış olan davalar, aynı mahkemece sonuçlandırılır.

c) Bu Kanunun, 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 46 ncı maddesinin 2 nci fıkrasındaki temyiz süresinde değişiklik yapan hükmü, Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra verilecek nihaî kararlara karşı yapılacak temyiz istemleri hakkında, uygulanır.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 28. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 29. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan

27 . 2 . 1988

T. Özal

Devlet Bakanı ve Başbakan Yrd.

İ. K. Erdem

Devlet Bakanı

K. Oksay

Devlet Bakanı

A. Tenekeci

Devlet Bakanı

V. Atasoy

Devlet Bakanı V.

M. Yazar

Devlet Bakanı V.

A. Kahveci

Devlet Bakanı

A. Kahveci

Devlet Bakanı

M. Yazar

Devlet Bakanı V.

N. Kitapçı

Devlet Bakanı

N. Kitapçı

Adalet Bakanı

M. O. Sungurlu

Millî Savunma Bakanı

E. Vuralhan

İçişleri Bakanı

M. Kalemli

Dışişleri Bakanı V.

E. Pakdemirli

Maliye ve Gümrük Bakanı

A. K. Alptemoçin

Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı

H. C. Güzel

Bayındırlık ve İskân Bakanı

İ. S. Giray

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı

B. Akarcalı

Ulaştırma Bakanı

E. Pakdemirli

Tarım Orman ve Köyişleri Bakanı

H. H. Doğan

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

İ. Aykut

Sanayi ve Ticaret Bakanı

Ş. Yürür

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

F. Kurt

Kültür ve Turizm Bakanı

M. T. Titiz

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 29. — Tasarının 28 nci maddesi 29 uncu madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 30. — Tasarının 29 uncu maddesi 30 uncu madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

